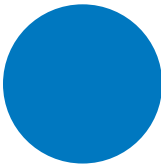

DEMOKRACJA

w praktyce

Scenariusze lekcji na temat demokracji
dla uczniów szkół średnich

Wydawca:

Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego
pl. Kilińskiego 3
71-414 Szczecin

mlodziez@wzp.pl
www.mlodziez.wzp.pl

Koncepcja scenariusza:

Anna Samel, Mateusz Wojcieszak
Centrum Edukacji Obywatelskiej
www.ceo.org.pl

Publikacja bezpłatna

Wrzesień 2018 r.

ISBN

ISBN 978-83-952150-0-1

9 788395 215001

DEMOKRACJA

w praktyce

Scenariusze lekcji na temat demokracji
dla uczniów szkół średnich

WPROWADZENIE

Żyjemy w bardzo interesujących czasach. Niemal bez ograniczeń możemy poruszać się po Europie i świecie. Komunikujemy się ze znajomymi z najodleglejszych zakątków globu dzięki portalom społecznościowym, realizujemy swoje pasje, a także wyrażamy swoje zdanie na tematy nam bliskie i ważne. Wpływamy na naszą rzeczywistość przyjmując aktywną postawę obywatelską. Na co dzień korzystamy z praw i wolności obywatelskich, które pomagają nam żyć w świecie przyjaznym i otwartym na nasze potrzeby. Nie zapominajmy o tym! Bądźmy świadomi naszych praw i wolności obywatelskich oraz korzystajmy z narzędzi demokracji. Dzielimy się pomysłami, zgłaszamy wątpliwości, wyrażamy opinie. A jednocześnie pamiętajmy o osobach, które kiedyś pierwsze odważyły się zabiegać o to, by żyć w wolnym kraju.

Inicjując cykl spotkań z młodzieżą z regionu dotyczących demokracji, pragnęłam wzbudzić nieco refleksji w młodym pokoleniu o czasach, w których żyjemy. Zwłaszcza, że niezwykle ważnym staje się obecnie uświadamianie, jak długą drogę musieliśmy przebyć, by móc żyć w wolnym kraju. Wierzę, że efekt taki przynoszą spotkania w ramach warsztatów „Demokracja w praktyce” i „Lekcje demokracji”.

Aby docierać z tą cenną ideą do kolejnych osób, oddaję w Państwa ręce scenariusze, które mogą okazać się pomocne w przeprowadzeniu zajęć poświęconych zasadom życia w demokratycznym państwie. Prawa i wolności obywatelskie, samorządność szkolna czy granice wolności słowa w internecie - to tylko niektóre z przykładów tematów uznawanych aktualnie za szczególnie ważne. Serdecznie zachęcam, m.in. w oparciu o przygotowane scenariusze, by ułatwić młodzieży lepsze poznanie, a przede wszystkim zrozumienie mechanizmów demokracji. Przy okazji życzę także wielu otwartych rozmów i satysfakcji z inicjowania tak istotnych dyskusji.

Olgierd Geblewicz
Marszałek Województwa
Zachodniopomorskiego

SPIIS TREŚCI

7	Jak używać tej publikacji?
8	Scenariusz 1: Prawa i wolności obywatelskie – 45 min
12	Scenariusz 1a: Prawa i wolności obywatelskie – 90 min
22	Scenariusz 2: Co mogę w szkole? – 45 min
25	Scenariusz 2a: Co mogę w szkole? – 90 min
35	Scenariusz 3: Czy internet jest bez (jakichkolwiek) granic? – 45 min
40	Scenariusz 3a: Czy internet jest bez (jakichkolwiek) granic? – 90 min
50	Ankieta ewaluacyjna
52	Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego

JAK UŻYWAĆ TEJ PUBLIKACJI ?

Jaki jest cel ogólny zajęć?

Zachęcenie młodzieży do refleksji nad różnymi aspektami życia w demokratycznym kraju.

Co?

3 różne tematy scenariuszy:

I. Prawa i wolności obywatelskie.

II. Co mogę w szkole?

III. Czy internet jest bez (jakichkolwiek) granic?

Jak długo?

45 min i 90 min

Wskazówka: Łączny czas trwania modułu jest podany w nawiasie (np. 20 min). Szacowany czas poszczególnych ćwiczeń składających się na dany moduł jest podany bez nawiasu.

Kto?

Grupa do 30 osób - uczniowie szkół średnich

Jak?

Metodami aktywizującymi

O co warto zadbać?

Jeśli jest możliwość – zwłaszcza w przypadku zajęć 90-minutowych – ustawcie z uczniami krzesła w kręgu, a ławki z boku sali. Przekonacie się, że taka przestrzeń pobudza kreatywność!

PRAWA I WOLNOŚCI OBYWATELSKIE

METODY PRACY:

- praca w grupach /praca w parach,
- dyskusja,
- praca z tekstem.

PRZYDATNE MATERIAŁY:

- kartki flipchart (kartki formatu A1 lub stare plakaty - wykorzystaj tylne strony - można na nich pisać),
- markery
- masa mocująca / taśma papierowa.

DO WYDRUKU:

- materiał pomocniczy nr 1 (str. 19) oraz nr 2 (str. 20)
- formularz ankiety ewaluacyjnej (str. 50)

CEL SPOTKANIA:

Uczniowie i uczennice:

- poznają najważniejsze prawa i wolności obywatelskie gwarantowane przez Konstytucję RP,
- oceniają znaczenie praw i wolności obywatelskich gwarantowane przez Konstytucję RP w ich codziennym życiu.

WIEDZA:

- Uczniowie nabywają wiedzę nt. podstawowych praw i wolności obywatelskich obowiązujących w demokratycznym kraju.

UMIEJĘTNOŚCI:

- Uczniowie ćwiczą umiejętność krytycznego myślenia.

POSTAWA:

- Uczniowie przekonują się, że prawa i wolności obywatelskie dotyczą różnych sfer ich życia i pragną z nich korzystać.

CO MOŻE POMÓC W LEKCJI?

Artykuł M.Nowickiego „Co to są prawa człowieka”, Helsińska Fundacja Praw Człowieka: www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2016/02/Marek-Nowicki_co-to-sa-prawa-czlowieka.pdf oraz inne materiały z zakładki Publikacje.

Portal informacyjny dla świadomych wyborców:
www.mamprawowiedziec.pl

Przewodnik metodyczny dla nauczycieli i nauczycielek w programie „Edukacja o polityce”, Centrum Edukacji Obywatelskiej” dostępny na stronie www.opolityce.ceo.org.pl

CO I JAK	POTRZEBNE MATERIAŁY	METODOLOGIA	POTRZEBNY CZAS				
WPROWADZENIE	Materiał pomocniczy nr 1, str. 19.	Do dyspozycji jest mało czasu, ale pamiętaj, że wprowadzenie w temat jest bardzo ważne. Możesz po prostu zapytać chętnych uczniów o wyrażenie swojego zdania związanego z tematem lub zadać pytanie: Czy według Was prawa i wolności są ważne?	(3 min)				
MODUŁ 1: Jak być powinno? Krótka historia o Autokracji		Poproś uczestników o zapoznanie się z Historią o Autokracji. Ich zadaniem będzie wypełnienie na flipcharcie tabelki, która określa istniejące w Autokracji zasady, czyniące obywateli tego kraju nieszczęśliwymi. W prawej części tabelki uczniowie i uczennice powinni określić jakiego rodzaju prawa spowodowałyby, że obywatele Autokracji poczuliby się wolni.	(17 min)				
1. Uczniowie i uczennice pracują w parach lub w grupach – zapoznają się z Historią o Autokracji.		<table><tr><th>Jak jest w Autokracji?</th><th>Jak być powinno?</th></tr><tr><td>1.</td><td>1.</td></tr><tr><td>2.</td><td>2.</td></tr></table>		Jak jest w Autokracji?	Jak być powinno?	1.	1.
Jak jest w Autokracji?	Jak być powinno?						
1.	1.						
2.	2.						
2. Dyskusja na forum.		Poproś, aby uczniowie i uczennice na forum przedstawili wyniki swojej pracy w parach i powiedzieli, jak powinno być w Autokracji. Zadaj pytania: • Czy wolności, które należy wprowadzić w Autokracji obowiązują już w Polsce? • Które z nich i w jakim dokumencie prawnym są gwarantowane?					

MODUŁ 2:

Najważniejsze prawa i wolności gwarantowane w Konstytucji RP

1. Podziel uczniów i uczennice na grupy 4-5-osobowe (najlepiej inne, niż w poprzednim zadaniu).

Materiał
pomocniczy nr 2,
str. 20

Przełącz uczniom wcześniej przygotowany materiał pomocniczy nr 2, tzn. wycięte prawa wynikające z Konstytucji RP z 1997 r. Poproś, aby narysowali na flipcharcie trzy prostokąty jak na rysunku poniżej.

Pracując w grupie, uczniowie i uczennice powinni się zastanowić nad znaczeniem wymienionych praw w ich życiu. Prawa powinny być rozłożone w odpowiednich miejscach w wyniku wspólnej decyzji młodzieży:

- w centralnym, najmniejszym prostokącie niech znajdą się prawa ich zdaniem najważniejsze (ale nie więcej niż 3),
- w środkowym prostokącie powinni ułożyć prawa, które są w życiu bardzo ważne i potrzebne (ale nie więcej niż 5),
- w zewnętrznym prostokącie niech ułożą te prawa, które zespół uznaje za najmniej istotne.

Zapytaj przedstawiających:

- Jak podejmowano decyzje w danej grupie?
- Z czym były problemy?
- Które prawa wzbudziły najczęściej kontrowersji i dlaczego?

Poproś, aby przedstawiciele grupy przeczytali na głos, które prawa umieścili w centralnym prostokącie i wyjaśnili, dlaczego właśnie te. Następnie wyniki pracy prezentują kolejne grupy.

(22 min)

15 min

2. Zaprezentowanie efektów wspólnej pracy na forum.

7 min

PRAWA I WOLNOŚCI OBYWATELSKIE

METODY PRACY:

- praca w grupach /praca w parach,
- dyskusja,
- praca z tekstem /obrazem.

PRZYDATNE MATERIAŁY:

- kartki flipchart (kartki formatu A1 lub stare plakaty - wykorzystaj tylne strony - można na nich pisać),
- markery,
- masa mocująca / taśma papierowa.

DO WYDRUKU:

- materiał pomocniczy nr 1 (str. 19), nr 2 (str. 20) oraz nr 3 (str. 21),
- formularz ankiety ewaluacyjnej (str. 50),
- obrazki / zdjęcia najlepiej formatu A4 przedstawiające pojęcia abstrakcyjne, elementy przyrody, wzory, ludzi.

WIEDZA:

- Uczniowie nabywają wiedzę nt. podstawowych praw i wolności obywatelskich obowiązujących w demokratycznym kraju.

UMIEJĘTNOŚCI:

- Uczniowie ćwiczą umiejętność krytycznego myślenia.
- Uczniowie zastanawiają się nad aktywną postawą obywatelską na różnych poziomach: globalnym, europejskim, krajowym, lokalnym.

POSTAWA:

- Uczniowie przekonują się, że prawa i wolności obywatelskie dotyczą różnych sfer ich życia i pragną z nich korzystać.

CEL SPOTKANIA:

Uczniowie i uczennice:

- poznają najważniejsze prawa i wolności obywatelskie gwarantowane przez Konstytucję RP,
- oceniają znaczenie praw i wolności obywatelskich gwarantowanych w Konstytucji RP w ich codziennym życiu,
- podejmują refleksję na temat tego, jak prawa i wolności obywatelskie pomagają nam w codziennym życiu i jak korzystamy z nich na co dzień,
- określają, w jaki sposób, korzystając ze swoich praw i wolności obywatelskich, mogą wpływać na rzeczywistość dookoła nich – w ich otoczeniu/miejscowości, w kraju, na poziomie europejskim i globalnym.

CO MOŻE POMÓC W LEKCJI?

Artykuł M.Nowickiego „Co to są prawa człowieka”, Helsińska Fundacja Praw Człowieka: www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2016/02/Marek-Nowicki_co-to-sa-prawa-czlowieka.pdf oraz inne materiały z zakładki Publikacje.

Portal informacyjny dla świadomych wyborców:
www.mamprawowiedziec.pl

Przewodnik metodyczny dla nauczycieli i nauczycielek w programie „Edukacja o polityce”, Centrum Edukacji Obywatelskiej” dostępny na stronie www.opolityce.ceo.org.pl

PRAWA I WOLNOŚCI OBYWATELSKIE

CO I JAK	POTRZEBNE MATERIAŁY	METODOLOGIA	POTRZEBNY CZAS
WPROWADZENIE Przedstaw uczniom i uczennicom temat dzisiejszych zajęć i jego cele. Poproś, aby porozmawiali na ten temat w parach - jak je rozumieją.		OPCJA 1: SKOJARZENIA Rozłóż na podłodze zdjęcia / obrazki i poproś uczniów o dokończenie zdania, które kojarzy się im z Konstytucją (pozwala dokończyć zdanie: Konstytucja jest jak... - wraz z uzasadnieniem dlaczego?). Następnie poproś o krótkie uzasadnienie dlaczego taki obrazek wybrali. Po całej rundce podsumuj wybór uczniów, zwracając uwagę na powtarzające się / nietypowe skojarzenia. OPCJA 2: OŚ OPINII Poproś uczestników o ustosunkowanie się do poniższych kwestii poprzez ustawienie się na osi przebiegającej przez środek sali. Jeden koniec osi to TAK, drugi to NIE, pomiędzy znajdują się różne pośrednie stanowiska. Po tym jak uczniowie zajmą miejsca, dopytaj ich o uzasadnienie (szczególnie osoby zajmujące stanowiska skrajne), dlaczego takie miejsce zajęli. Twierdzenia (możesz wydrukować każde na kartce A4): • Konstytucja to dokument, który dotyczy przede wszystkim polityków, a nie zwykłych obywateli. • Jako obywatel/ka mam wpływ na to, co dzieje się w moim mieście i kraju. • Na co dzień korzystam z praw i wolności obywatelskich zapisanych w Konstytucji. • Prawa i wolności obywatelskie są niepotrzebnym wymysłem.	(8 min)

PRAWA I WOLNOŚCI OBYWATELSKIE

MODUŁ 1:

Jak być powinno? Krótka historia o Autokracji

1. Uczniowie i uczennice pracują w parach lub w grupach.

Materiał pomocniczy nr 1, str. 19
Kartki flipchart / stare plakaty

Poproś uczestników o zapoznanie się z Historią o Autokracji.

Ich zadaniem będzie wypełnienie na flipcharcie tabelki, która określa istniejące w Autokracji zasady, czyniące obywateli tego kraju nieszczęśliwymi. Następnie niech uczniowie i uczennice określą w drugiej części tabeli, jakiego rodzaju prawa spowodowałyby, że obywatele Autokracji poczuliby się wolni.

Jak jest w Autokracji?	Jak być powinno?
1.	1.
2.	2.

2. Dyskusja na forum.

(15 min)

MODUŁ 2:

Najważniejsze prawa i wolności gwarantowane w Konstytucji RP

1. Podziel uczniów i uczennice na grupy 4-5-osobowe.

Materiał pomocniczy nr 2, str. 20

Poproś, aby uczniowie i uczennice na forum przedstawili na forum wyniki swojej pracy w parach / grupach i udzielili odpowiedzi na pytania:

- Jak powinno być w Autokracji?
- Czy wolności, które należy wprowadzić w Autokracji obowiązują już w Polsce?
- Które z nich i w jakim dokumencie prawnym są gwarantowane?

(23 min)

Przełącz uczniom wcześniej przygotowany materiał pomocniczy nr 2, tzn. wycięte prawa wynikające z Konstytucji RP z 1997 r.

Poproś, aby narysowali na flipcharcie trzy prostokąty jak na rysunku poniżej:

15 min

PRAWA I WOLNOŚCI OBYWATELSKIE

2. Zaprezentowanie efektów wspólnej pracy na forum.

MODUŁ 3: Latające flipcharty

Podziel uczniów i uczennice na 4 grupy.

Kartki flipchart /
stare plakaty

Następnie uczniowie i uczennice powinni się zastanowić nad znaczeniem wymienionych praw w ich życiu. Prawa powinny być rozłożone w odpowiednich miejscach w wyniku wspólnej decyzji młodzieży:

- w centralnym, najmniejszym prostokącie powinny znaleźć się prawa ich zdaniem najważniejsze (ale nie więcej niż 3),
- w środkowym prostokącie powinni ułożyć prawa, które są w życiu bardzo ważne i potrzebne (ale nie więcej niż 5),
- w zewnętrznym prostokącie niech ułożą te prawa, które zespół uznaje za najmniej istotne.

Zapytaj przedstawiających:

- Jak podejmowano decyzje w danej grupie?
- Z czym były problemy?
- Które prawa wzbudziły najczęściej kontrowersji i dlaczego?

Poproś, aby przedstawiciele grupy przeczytali na głos, które prawa umieścili w centralnym prostokącie i wyjaśnili, dlaczego właśnie te. Następnie wyniki pracy prezentują kolejne grupy.

Po wszystkich prezentacjach, zapytaj uczniów i uczennice:

- Z czego mogą wynikać zbieżności/rozbieżności w odniesieniu do decyzji grup o tym, które prawa są najważniejsze?
- Co łączy, a co dzieli poszczególne grupy?
- Co było najtrudniejsze w tym ćwiczeniu?

1. Na czterech flipchartach wypisz kolejno następujące pytania (dla ułatwienia wydrukuj wcześniej każde z nich na kartce A4):
 - a) Czy znajomość praw i wolności obywateli pomaga nam w codziennym życiu? Jeśli tak, to w jaki sposób? Podajcie konkretne przykłady.
 - b) Co się dzieje z społeczeństwem, jeśli obywatele nie znają przysługujących im praw? Podajcie konkretne przykłady.

8 min

(25 min)

PRAWA I WOLNOŚCI OBYWATELSKIE

c) Z jakich praw i wolności obywatelskich korzystacie na co dzień?

Podajcie konkretne przykłady.

d) Co możemy zrobić, kiedy łamane są nasze prawa i wolności obywatelskie? Do jakich organów możemy się odwołać?

Podajcie konkretne przykłady.

2. Każdej grupie daj jedną kartkę flipchart i marker w innym kolorze.

Poproś uczniów i uczennice, aby wspólnie zastanowili się nad możliwymi odpowiedziami na postawione pytania i je zapisali.

3. Następnie poproś grupy, aby wymieniły się flipchartami. Tym razem grupy zastanawiają się nad odpowiedzią na inne pytanie i dopisują swoje, inne niż poprzedniej grupy, odpowiedzi. Zespoły mają na to tylko 4 min.

Wymienianie się kartkami trwa do momentu, aż wszystkie grupy uzupełnią odpowiedzi na wszystkich flipchartach.

4. Powieście flipcharty w widocznym miejscu na tablicy albo w innym widocznym dla wszystkich miejscu.

Porozmawiajcie na forum o znaczeniu praw i wolności obywatelskich w naszym życiu.

Zadaj uczniom pytania:

- Czy często myślimy o tym, że je posiadamy, czy raczej wydaje nam się to naturalne i oczywiste, że tak jest?
- Co by było, gdyby władza notorycznie łamała nasze prawa, gdybyśmy zostali zmuszeni do życia w Autokracji?
- Jakie zagrożenia niesie ze sobą współczesny świat w zakresie naszych praw i wolności obywatelskich?

PRAWA I WOLNOŚCI OBYWATELSKIE

MODUŁ 4:

Co mogę jako obywatel?

Czy mamy wpływ na rzeczywistość wokół nas?

Materiał pomocniczy nr 3, str. 21

(15 min)

1. Powiedz uczniom i uczennicom, że często wydaje się nam, że właściwie nie mamy żadnego wpływu na to, co dzieje się dookoła nas. W rzeczywistości jednak, dzięki przysługującym nam prawom i wolnościom, możemy zrobić naprawdę bardzo wiele, aby zmieniać to, co nam się nie podoba – w naszej miejscowości, w naszym kraju, czy na świecie.

2. Poproś uczniów i uczennice, aby w parach przyjrzeni się poniższej tabeli. Należy uzupełnić puste miejsca.
Tabela do wydruku – materiał pomocniczy nr 3:

3. Gdy uczniowie i uczennice skończą zadanie, poproś, aby na forum klasy kilka par wymieniło przykłady, jakie wpisali w puste pola.

Pytania do uczniów:

- Czy to było trudne ćwiczenie?
- Czy mamy wpływ na otaczającą nas rzeczywistość ?
- Czego potrzeba, aby bardziej zaangażować się w życie publiczne?

Czy uczestnicy dowiedzieli się dziś czegoś nowego, co ich zaskoczyło, czego wcześniej nie wiedzieli, albo o czym nigdy nie myśleli?

Możesz zapisać na tablicy trzy słowa: **NOWE, WAŻNE, INSPIRUJĄCE** i poprosić, by uczniowie odnosili się do nich podczas podsumowania.

Opcjonalnie - rozdaj anonimowe ankiety ewaluacyjne – str. 50.

(4 min)

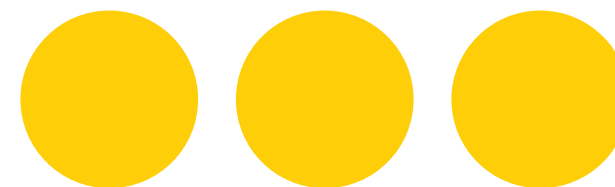
MODUŁ 5: PODSUMOWANIE

Poproś, by chętni uczniowie i uczennice podzielili się refleksją na temat dzisiejszych zajęć.

Materiał pomocniczy - formularz ankiety ewaluacyjnej str. 50

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 28 horizontal blue lines spaced evenly across the page, typical of standard notebook paper. The lines are thin and light blue, set against a plain white background. There are no margins, text, or other markings on the page.

HISTORIA O AUTOKRATII

W Autokracji wszyscy obywatele żyją w ciągłej niepewności.

Nigdy nie wiadomo, kto z nich w danym tygodniu zostanie wytypowany do udziału w eksperymentach naukowych i medycznych – czasem taki nieszczęśnik już nigdy nie wraca do domu. Obywatele Autokracji bardzo uważają na słowa – boją się używania takich określeń jak: „Bomba!”, „Gazu!” czy „Sztos”, ponieważ chwilę później zjawia się oficer policji, który może aresztować obywatela ze względu na narażanie na niebezpieczeństwo innych osób. Oficerowie policji w Autokracji mają bowiem nieograniczony dostęp do informacji na temat życia obywateli – słyszą i widzą wszystko.

Obywatele Autokracji składając zeznanie podatkowe są zobowiązani do podawania prawdziwych informacji na temat ich uczestnictwa w praktykach religijnych w Kościele Autokrackim - pytani są o to, ile razy brali udział we mszy, przystępowali do komunii czy spowiadali się. Organy kontrolne sprawdzają potem, czy dany obywatel poświadczył prawdę. Za brak odpowiedniej frekwencji wymierzana jest obywatelowi kara grzywny. Mieszkańcy Autokracji raz do roku składają także oświadczenia o swoim stanie rzeczowym i jego wartości – każda rzecz, uznana przez organ kontrolny za niepotrzebną obywatelowi, może zostać mu w każdej chwili odebrana.

Obywatele Autokracji mają zakaz kontaktowania się z obywatelami innych krajów. Ich miejsce zamieszkania wyznaczone jest odgórnie przez urzędników – bez zgody urzędników żaden obywatel nie ma też prawa się przemieszczać. Kiedy ktokolwiek z obywateli Autokracji zacznie narzekać, że nie podoba mu się autokrackie prawo, natychmiast zjawia się oficer policji, który takiego nieszczęśnika ma prawo aresztować ze względu na podżeganie innych.

Obywatele Autokracji też rzadko kiedy odważają się spotykać w grupach większych niż 3-osobowe – to również jest czyn zabroniony, uznawany za prowokację wobec władz Autokracji. Kiedy obywatel Autokracji zostanie aresztowany, to nikłe są szanse, aby wrócił do domu. Areszt szybko zamienia się w więzienie, często dożywotnie. Orzeka o tym oficer policji i nie musi tego nikomu uzasadniać. Aresztowany nieszczęśnik nie ma nic do powiedzenia w tej kwestii.

Obywatele Autokracji są nieszczęśliwi, ale nic z tym nie mogą zrobić – władza w Autokracji należy do jednego człowieka i jest sprawowana poza jakąkolwiek kontrolą społeczną.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2

Art. 38. Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia.

Art. 39. Nikt nie może być poddany eksperymentom naukowym, w tym medycznym, bez dobrowolnie wyrażonej zgody.

Art. 40. Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych.

Art. 41. 1. Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. Pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie.

Art. 45. 1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Art. 46. Przepadek rzeczy może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

Art. 47. Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

Art. 48. 1. Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.

Art. 49. Zapewnia się wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się. Ich ograniczenie może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony.

Art. 50. Zapewnia się nienaruszalność mieszkania. Przeszukanie mieszkania, pomieszczenia lub pojazdu może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony.

Art. 51. 1. Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.
2. Władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym.

Art. 52. 1. Każdemu zapewnia się wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyboru miejsca zamieszkania i pobytu.
2. Każdy może swobodnie opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 53. 1. Każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii.
2. Wolność religii obejmuje wolność wyznawania lub przyjmowania religii według własnego wyboru oraz uzewnętrzniania indywidualnie lub z innymi, publicznie lub prywatnie, swojej religii przez uprawianie kultu, modlitwę, uczestniczenie w obrzędach, praktykowanie i nauczanie.
6. Nikt nie może być zmuszany do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych.
7. Nikt nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawnienia swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania.

Art. 54. 1. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.

Art. 57. Każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określać ustawa.

Art. 58. 1. Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.

Art. 61. 1. Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne.

Art. 62. 1. Obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat.

Art. 63. Każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej. Tryb rozpatrywania petycji, wniosków i skarg określa ustawa.

Art. 64. 1. Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 3

CO MOGĘ ZROBIĆ JAKO OBYWATEL?	Na poziomie lokalnym (w swoim domu, szkole, otoczeniu, w swojej miejscowości)	Na poziomie krajowym (w Polsce)	Na poziomie europejskim i globalnym
Interesuję się życiem społecznym i politycznym, szukam informacji.			Dowiaduję się, jakie prawo ustanawiane jest na poziomie UE – obserwuję profile Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej na portalu Facebook i Twitter.
Słucham innych, wypowiadam własne zdanie, biorę udział w dyskusjach.		Biorę udział w dyskusjach i konsultacjach społecznych o ważnych ustawach wprowadzanych w Polsce.	
Podejmuję odpowiedzialne decyzje i działania.			Oszczędzam wodę.
Głosuję i wybieram.	Biorę udział w wyborach do samorządu uczniowskiego, a po uzyskaniu praw wyborczych – w wyborach samorządowych.		
Stowarzyszam się, współpracuję z innymi w ważnej sprawie.			Zbieram podpisy pod Europejską Inicjatywą Ustawodawczą.
Protestuję, demonstruję.		Protestuję przeciw odpłatności za studia.	
Sam robię coś na rzecz...			Działam na rzecz uchodźców z Bliskiego Wschodu.

METODY PRACY:

- praca w grupach /praca w parach,
- dyskusja,
- praca z tekstem.

PRZYDATNE MATERIAŁY:

- kartki flipchart (kartki formatu A1 lub stare plakaty - wykorzystaj tylne strony - można na nich pisać),
- markery,
- masa mocująca / taśma papierowa.

DO WYDRUKU:

- materiał pomocniczy nr 1 (str.30-31) oraz nr 2 (str. 32),
- formularz ankiety ewaluacyjnej (str. 50).

CEL SPOTKANIA:

Uczniowie i uczennice:

- uczniowie i uczennice poznają mechanizmy demokracji szkolnej i przekonują się, że mają na nią wpływ.

WIEDZA:

- Uczniowie poznają zasady samorządności szkolnej zawarte w ustawie Prawo oświatowe.

UMIEJĘTNOŚCI:

- Uczniowie ćwiczą, co należy zrobić w sytuacji, kiedy prawa uczniów i uczennic nie są przestrzegane w szkole.
- Uczniowie określają, jakie instytucje mogą stać się sojusznikami uczniów i uczennic w ochronie ich praw.

POSTAWA:

- Uczniowie przekonują się, że mają wpływ na samorządność w szkole.

CO MOŻE POMÓC W LEKCJI?

Znajomość strony programu Samorząd Uczniowski – Centrum Edukacji Obywatelskiej (zakładka Materiały): www.samorząd.ceo.org.pl

Inspirująco – program Szkoła Demokracji Centrum Edukacji Obywatelskiej: www.szkołademokracji2017.ceo.org.pl

Opis spraw uczniowskich podejmowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich: www.rpo.gov.pl/pl/sprawa/sprawy-szkoly

CO I JAK	POTRZEBNE MATERIAŁY	METODOLOGIA	POTRZEBNY CZAS
WPROWADZENIE			(2 min)
Przedstaw uczniom i uczennicom temat dzisiejszych zajęć i jego cele.		Powiedz uczniom, że dziś zajmiecie się ważnym tematem. Zapytaj, czy ktoś z nich działa aktywnie w samorządzie szkolnym.	
MODUŁ 1: Dlaczego nie jest tak, jak być powinno?			(20 min)
Podziel uczniów i uczennice na grupy 4-osobowe.	Materiał pomocniczy nr 1, str. 30-31 Materiał pomocniczy nr 2 – tabela ze str. 32	- Każdej grupie rozdaj materiał pomocniczy nr 1, w którym znajduje się fragment ustawy „Prawo oświatowe” dotyczący praw ucznia w szkole oraz opis działalności samorządów uczniowskich w dwóch szkołach – w Szczęśliwicach i Nieznośnej. - Poproś uczniów i uczennice, aby po lekturze materiału uzupełnili tabelę wskazującą na przykłady realizacji praw uczniów wynikających z ustawy „Prawo oświatowe” w Szkole w Szczęśliwicach materiał pomocniczy.	
MODUŁ 2: Sojusznicy uczniów i uczennic			(15 min)
Uczniowie i uczennice pracują w tych samych grupach.	Kartki flipchart lub stare plakaty – można pisać na odwrotnej stronie	Przeznacz każdemu zespołowi kartkę flipchart i poproś, aby uczniowie i uczennice określili, jak mogą prosić o pomoc w zmianie trudnej sytuacji w Szkole w Nieznośnej, zgłaszając się do różnych instytucji: - rada rodziców, - dyrektor szkoły, - rada pedagogiczna, - naczelnik wydziału oświaty w ich miejscowości, wójt/burmistrz/prezydent/starosta, - kurator oświaty, - Rzecznik Praw Dziecka, - Ministerstwo Edukacji Narodowej.	10 min

METODY PRACY:

- praca w grupach,
- określanie stanowiska,
- głosowanie.

PRZYDATNE MATERIAŁY:

- kartki flipchart (kartki formatu A1 lub stare plakaty - wykorzystaj tylne strony - można na nich pisać),
- karteczki samoprzylepne typu post-it,
- markery,
- masa mocująca / taśma papierowa.

DO WYDRUKU:

- Materiał pomocniczy nr 1 (str.30-31) oraz nr 2 (str. 32) oraz nr 3 (str. 34)
- Formularz ankiety ewaluacyjnej (str. 50)

CEL SPOTKANIA:

- Uczniowie i uczennice poznają mechanizmy demokracji szkolnej i przekonują się, że mają na nią wpływ.

WIEDZA:

- Uczniowie poznają zasady nt. samorządności szkolnej zawarte w ustawie Prawo oświatowe.
- Określają, jakie instytucje mogą stać się sojusznikami uczniów i uczennic w ochronie ich praw.

UMIEJĘTNOŚCI:

- Uczniowie poznają mechaniczny demokracji szkolnej i uczą się jak je wykorzystywać.
- Uczniowie wymieniają argumenty za wprowadzeniem większej demokracji w życie szkół oraz określają wpływ demokratycznych zasad panujących w szkole na życie uczniów i uczennic.

POSTAWA:

- Uczniowie przekonują się, że mają wpływ na samorządność w szkole.

CO MOŻE POMÓC W LEKCJI?

Znajomość strony programu Samorząd Uczniowski – Centrum Edukacji Obywatelskiej (zakładka Materiały): www.samorząd.ceo.org.pl

Inspirująco – program Szkoła Demokracji Centrum Edukacji Obywatelskiej: www.szkołademokracji2017.ceo.org.pl

Opis spraw uczniowskich podejmowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich: www.rpo.gov.pl/pl/sprawa/sprawy-szkoly

CO MOGĘ W SZKOLE?

CO I JAK	POTRZEBNE MATERIAŁY	METODOLOGIA	POTRZEBNY CZAS
WPROWADZENIE			(3 min)
Przedstaw uczniom i uczennicom temat dzisiejszych zajęć i jego cele.		Powiedz uczniom, że dziś zajmiecie się ważnym tematem. Zapytaj, czy ktoś z nich działa aktywnie w samorządzie szkolnym.	
MODUŁ 1: Dlaczego nie jest tak, jak być powinno?			(27 min)
Podziel uczniów i uczennice na grupy 4-osobowe.	Materiał pomocniczy nr 1, str. 30-31 Materiał pomocniczy nr 2 – tabela, str. 32 Materiał pomocniczy nr 3, str.34	1. Każdej grupie rozdaj materiał pomocniczy nr 1, w którym znajduje się fragment ustawy „Prawo oświatowe” dotyczący praw ucznia w szkole oraz opis działalności samorządów uczniowskich w dwóch szkołach – w Szczęśliwicach i Nieznośnej. 2. Poproś uczniów i uczennice, aby po lekturze materiału uzupełnili tabelę wskazującą na przykłady realizacji praw uczniów wynikających z ustawy „Prawo oświatowe” w Szkole w Szczęśliwicach - materiał pomocniczy. 3. Następnie poproś uczniów i uczennice, aby wspólnie w grupie przeanalizowali na flipczarcie sytuację w Szkole w Nieznośnej pod kątem realizacji praw ucznia wynikających z Prawa oświatowego. Poproś uczniów, aby wypełnili tabelę – materiał nr 3. 4. Gdy uczniowie i uczennice skończą, poproś o prezentację wniosków z ich grupowych dyskusji na forum klasy. Następnie omówcie na forum, jakie są zbieżności, a jakie rozbieżności we wnioskach różnych grup i z czego one wynikają. Porozmawiajcie: • Do której szkoły – w Szczęśliwicach, czy w Nieznośnej – bliżej samorządowi uczniowskiemu Waszej szkoły. Z czego to wynika? • Czy należy coś w tej kwestii zrobić, zmienić?	

MODUŁ 2:

Sojusznicy uczniów i uczennic

Uczniowie i uczennice pracują w tych samych grupach.

Kartki flipchart
lub stare plakaty
– można pisać na
odwrotnej stronie

Przekaż każdemu zespołowi kartkę flipchart i poproś, aby uczniowie i uczennice określili, jak mogą prosić o pomoc w zmianie trudnej sytuacji w Szkole w Nieznośnej zgłaszając się do różnych instytucji:

- a) rada rodziców,
- b) dyrektor szkoły,
- c) rada pedagogiczna,
- d) naczelnik wydziału oświaty w ich miejscowości, wójt/burmistrz/
prezydent/starosta,
- e) kurator oświaty,
- f) Rzecznik Praw Dziecka,
- g) Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Poproś, aby uczniowie i uczennice wskazali:

- Do kogo zgłoszą się o pomoc w pierwszej, drugiej, trzeciej kolejności i w jaki sposób?
- Za pomocą jakich narzędzi (np. spotkanie, podanie, petycja, telefon, itd.)?

Omówcie wyniki pracy w grupach na forum. Zapytaj:

- Dlaczego grupa uznała daną instytucję za priorytetową w pomocy uczniom i uczennicom w zakresie ochrony ich praw?
 - Czy grupy są zgodne w swoich wyborach?
 - Z czego wynikają ewentualne różnice?
- Porozmawiajcie o tym na forum.

1. Rozdaj uczniom i uczennicom post-ity. Wcześniej przygotuj kartki flipchart, na których wypisz następujące stwierdzenia:

- a) Uczniowie i uczennice nie mają prawa decydować o bieżących sprawach szkoły.
- b) Uczniowie i uczennice powinni być informowani na początku roku szkolnego o stawianych im wymaganiach na każdym przedmiocie oraz stosowanym systemie oceny.

(15 min)

10 min

5 min

(40 min)
20 min**MODUŁ 3:**

Demokracja w szkole

Kartki flipchart
Karteczki samo-
przylepne typu
post-it

- c) Samorząd uczniowski powinien otrzymywać swój własny budżet do dyspozycji od dyrekcji szkoły.
- d) Uczniowie i uczennice powinni mieć prawo oceniać pracę nauczycieli.
- e) Samorząd uczniowski powinien być wybierany w powszechnych, tajnych i bezpośrednich wyborach.
- f) Uczniowie i uczennice powinni mieć wpływ na system oceniania w szkole.

2. Rozłóż flipczarty w klasie. Poproś uczniów i uczennice, aby przy każdym flipcharcie określili swoje stanowisko w danej kwestii, wpisując na karteczkach samoprzylepnych typu post-it:

ZGADZAM SIĘ
NIE ZGADZAM SIĘ
NIE MAM ZDANIA

3. Zaprezentuj wyniki ich głosowania na forum klasy.

Zadaj pytania:

- Czy uczniowie i uczennice byli ze sobą zgodni?
- Z czego wynikają zbieżności, a z czego ewentualne rozbieżności w ich stanowiskach?

4. Podziel uczniów i uczennice na grupy 4-osobowe, inne niż w poprzednim ćwiczeniu. Każdej z nich daj kartkę flipchart i poproś, aby stworzyli listę argumentów, przemawiających ZA wprowadzeniem jak największej demokracji do szkoły.

Poproś grupy, aby w swojej argumentacji odwoływały się m.in. do:

- a) wpływu demokratycznych zasad życia szkoły na kształtowanie postaw uczniów i uczennic,
- b) możliwość rozwijania różnorodnych (jakich?) umiejętności uczniów i uczennic zaangażowanych w życie szkoły,
- c) wpływu demokratycznych zasad na atmosferę w szkole, motywację uczniów i uczennic do nauki, włączania się w życie szkoły.

20 min

[illegible]

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1

CZY WIESZ, ŻE...

Twoje prawa w szkole reguluje między innymi ustawa o prawie oświatowym?

Poniżej znajdziesz kilka zapisów.

*Fragment Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe
(Dz.U. z 2017 r., poz. 59)*

Art. 85. 1. W szkole i placówce działa samorząd uczniowski, zwany dalej „samorządem”.

2. Samorząd tworzą wszyscy uczniowie szkoły lub placówki.

3. Zasady wybierania i działania organów samorządu określa regulamin uchwalany przez ogół uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym. Organy samorządu są jedynymi reprezentantami ogółu uczniów.

4. Regulamin samorządu nie może być sprzeczny ze statutem szkoły lub placówki.

5. Samorząd może przedstawiać radzie szkoły lub placówki, radzie pedagogicznej oraz dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, w szczególności dotyczących realizacji podstawowych praw uczniów, takich jak:

- 1) prawo do zapoznawania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami;
- 2) prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu;
- 3) prawo do organizacji życia szkolnego, umożliwiające zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań;

4) prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej;

5) prawo organizowania działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi w porozumieniu z dyrektorem;

6) prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu.

6. Samorząd w porozumieniu z dyrektorem szkoły lub placówki może podejmować działania z zakresu wolontariatu.

7. Samorząd może ze swojego składu wyłonić radę wolontariatu.

SZKOŁA W SZCZĘŚLIWICACH:

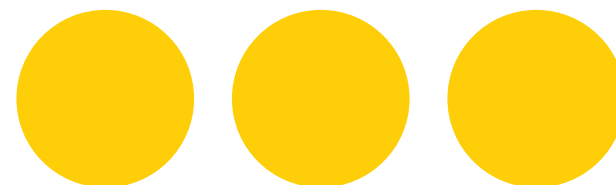
Samorząd uczniowski w Szkole w Szczęśliwicach został wybrany w powszechnych, równych, bezpośrednich i tajnych wyborach, w których brała udział cała społeczność szkolna. Prawo kandydowania do samorządu miał każdy uczeń i każda uczennica. Przy okazji uczniowie głosowali także na nauczycieli zgłoszonych jako kandydaci na opiekuna. Nikogo nie zaskoczyło, że najwięcej głosów uzyskała najbardziej lubiana przez uczniów i uczennice nauczycielka geografii. Na początku roku szkolnego samorząd konsultował i opiniował nowy aneks do statutu szkoły, jak również zorganizował internetową ankietę wśród całej społeczności szkolnej gromadząc opinie i propozycje działań dla samorządu na cały rok. Przedstawiciele samorządu współuczestniczyli w opracowywaniu szkolnych kryteriów ocen z zachowania oraz zorganizowali szkolne konsultacje zasad wewnątrzszkolnego systemu oceniania, w których mógł wziąć udział każdy uczeń i każda uczennica. Samorząd uczniowski zwrócił się do dyrekcji szkoły z petycją o naniesienie zmian w wymaganiach edukacyjnych programu nauczania nauczycielki historii Gerardy Piątek, które uczniom i uczennicom wydawały się zbyt surowe. Dyrektor szkoły z kolei poprosiła samorząd uczniowski o zaopiniowanie pracy pięciu nauczycieli szkoły. Samorząd opiniował także szkolną kandydaturę uczennicy zgłaszanej do stypendium starosty.

Samorząd Szkoły w Szczęśliwicach zorganizował ogólnomiejski kiermasz ciast i festiwal teatralny, podczas których zgromadził pieniądze niezbędne do stworzenia przy szkole parkingu dla rowerów, który powstał w marcu. Po konsultacjach z dyrekcją uruchomił także po raz pierwszy budżet partycypacyjny w szkole, w ramach którego uczniowie i uczennice zdecydowali w tajnych wyborach o przeznaczeniu części budżetu szkoły na potrzeby i pomysły uczniowskie. W pierwszej edycji budżetu partycypacyjnego najwięcej głosów uzyskał pomysł stworzenia w szkole muralu. Samorząd uczniowski przez cały rok wydawał co miesiąc szkolną gazetkę „Głos młodzieży Szczęśliwic”, a podczas przerw uruchomił szkolny radiowęzeł, gdzie muzykę puszczały uczniowie – każda klasa miała swój tygodniowy dyżur w radiowęźle. Samorząd przeprowadził zbiórki w ramach WOŚP, zorganizował Andrzejki i zabawę karnawałową oraz Dzień Wiosny. Wprowadził do kalendarza szkolnych wydarzeń Targi Edukacyjne, noc filmową oraz międzyszkolne zawody sportowe.

SZKOŁA W NIEZNOŚNEJ:

Samorząd uczniowski w Szkole w Nieznośnej został uformowany z przedstawicieli każdej klasy. W większości klas przedstawiciele byli wskazywani przez wychowawców przy milczącej zgodzie pozostałych uczniów i uczennic. Opiekunką samorządu stała się wydelegowana przez dyrekcję nauczycielka, bardzo wymagająca, nielubiana i surowa, nazywana przez uczniów i uczennice Żyletą. Tak wybrany samorząd nie podejmował żadnych samodzielnych działań i wykonywał wyłącznie polecenia dyrekcji i nauczycieli. W związku z tym, wśród aktywności samorządu znalazło się reprezentowanie Szkoły w Nieznośnej wraz z poczem sztandarowym podczas miejskich uroczystości Święta Konstytucji 3 Maja i Święta Niepodległości oraz przygotowanie jasełek i wieczornicy przed obchodami Święta Niepodległości. Nic ponadto się w szkole nie zadziało, mimo że pozostali uczniowie i uczennice próbowali namówić samorząd do zorganizowania choć jednej dyskoteki, czy wieczoru filmowego. Napisali nawet petycję o parking dla rowerów, niestety została ona zignorowana.

Uczniowie i uczennice Szkoły w Nieznośnej kilkakrotnie zgłaszali się także do samorządu uczniowskiego z prośbami o podjęcie działań umożliwiających zniesienie prawa do organizowania nawet 6 klasówek tygodniowo oraz obowiązku odpytywania uczniów i uczennic na każdej lekcji stosowanymi w szkole. Niestety samorząd uczniowski zbył te prośby milczeniem. Uczniowie i uczennice Szkoły w Nieznośnej czują całkowitą niemoc i bezsilność. Nie wiedzą, czego się od nich wymaga na lekcjach, nauczyciele nie uzasadniają stawianych im ocen. Wszyscy mają poczucie, że w Szkole w Nieznośnej dzieci i ryby głosu nie mają.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2 – tabela dla grup do wydruku

ZAPIS Z USTAWY PRAWO OŚWIATOWE	PRZYKŁAD REALIZACJI W SZCZĘŚLIWICACH
Prawo do zapoznawania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami.	
Prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu.	
Prawo do organizacji życia szkolnego, umożliwiające zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań.	
Prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej.	
Prawo organizowania działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi w porozumieniu z dyrektorem.	
Prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu.	

MATERIAŁ POMOCNICZY DLA NAUCZYCIELA

ZAPIS Z USTAWY PRAWO OŚWIATOWE	PRZYKŁAD REALIZACJI W SZCZĘŚLIWICACH
Prawo do zapoznawania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami.	Samorząd uczniowski zwrócił się do dyrekcji szkoły z petycją o naniesienie zmian w wymaganiach edukacyjnych programu nauczania nauczycielki historii Gerardy Piątek, które uczniom i uczennicom wydawały się zbyt surowe.
Prawo do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu.	Przedstawiciele samorządu współuczestniczyli w opracowywaniu szkolnych kryteriów ocen z zachowania oraz zorganizowali szkolne konsultacje zasad wewnątrzszkolnego systemu oceniania, w których mógł wziąć udział każdy uczeń i każda uczennica.
Prawo do organizacji życia szkolnego, umożliwiające zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań.	„Samorząd przeprowadził zbiórkę na rzecz WOŚP, zorganizował Andrzejki i zabawę karnawałową oraz Dzień Wiosny. Wprowadził do kalendarza szkolnych wydarzeń Targi Edukacyjne, noc filmową oraz międzyszkolne zawody sportowe.”
Prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej.	Samorząd uczniowski przez cały rok wydawał co miesiąc szkolną gazetkę „Głos młodzieży Szczęśliwic”, a podczas przerw uruchomił szkolny radiowęzeł, gdzie muzykę puszczały uczniowie – każda klasa miała swój tygodniowy dyżur w radiowęźle.
Prawo organizowania działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi w porozumieniu z dyrektorem.	„Samorząd zorganizował internetową ankietę wśród całej społeczności szkolnej gromadząc opinie i propozycje działań dla samorządu na cały rok.” „Samorząd Szkoły w Szczęśliwicach zorganizował ogólnomiejski kiermasz ciast i festiwal teatralny, podczas których zgromadził pieniądze niezbędne do stworzenia przy szkole parkingu dla rowerów, który powstał w marcu. Po konsultacjach z dyrekcją uruchomił także po raz pierwszy budżet partycypacyjny w szkole, w ramach którego uczniowie i uczennice zdecydowali w tajnych wyborach o przeznaczeniu części budżetu szkoły na potrzeby i pomysły uczniowskie – w pierwszej edycji budżetu partycypacyjnego najwięcej głosów uzyskał pomysł stworzenia w szkole muralu.”
Prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu.	Uczniowie głosowali także na nauczycieli zgłoszonych jako kandydaci na opiekuna. Nikogo nie zaskoczyło, że najwięcej głosów uzyskała najbardziej lubiana przez uczniów i uczennice nauczycielka geografii.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 3 – do wydruku

SZKOŁA W NIEZNOŚNEJ

JAK JEST?

JAK POWINNO BYĆ?

DLACZEGO NIE JEST TAK JAK POWINNO BYĆ?

W JAKI SPOSÓB ZMIENIĆ TĘ SYTUACJĘ?

CZY INTERNET JEST BEZ (JAKICHKOLWIEK) GRANIC?

METODY PRACY:

- praca w parach,
- praca z tekstem,
- dyskusja i głosowanie,
- praca z narzędziami on-line.

PRZYDATNE MATERIAŁY:

- kartki flipchart (kartki formatu A1 lub stare plakaty - wykorzystaj tylne strony - można na nich pisać),
- markery,
- masa mocująca / taśma papierowa,
- samoprzylepne kropki.

DO WYDRUKU:

- Materiał pomocniczy nr 1 (str. 46-47) oraz nr 2 (str.48-49)
- Formularz ankiety ewaluacyjnej (str. 50)

WIEDZA:

- Uczniowie poznają pojęcia: mowa nienawiści, prawo do ochrony wizerunku, przestrzeń online i offline.

UMIEJĘTNOŚCI:

- Uczniowie nabywają umiejętność reagowania na naruszenia praw i wolności w internecie.

POSTAWA:

- Uczniowie mają świadomość, że prawa i wolności swoje i innych w internecie należy chronić.

CEL SPOTKANIA:

Uczniowie i uczennice:

- wspólnie wypracowują sposoby reagowania na najpopularniejsze naruszenia praw człowieka w internecie,
- tworzą listę potencjalnych niebezpieczeństw w sieci na podstawie swojego doświadczenia.

ZAGADNIENIA:

internet, prawa człowieka, netykieta, bezpieczeństwo w sieci, mowa nienawiści.

CO MOŻE POMÓC W LEKCJI?

Materiały z zakładki Biblioteka ze strony Fundacji Panoptykon – organizacji pozarządowej, której celem jest ochrona podstawowych wolności wobec zagrożeń związanych z rozwojem współczesnych technik nadzoru nad społeczeństwem: www.panoptykon.org
Znajdziesz tu m.in.:

- plakat *W sieci działam z głową!*
- plakat *Co wie o mnie mój telefon?*
- plakat *Perypetie informacji w internecie.*

Materiały społecznych kampanii informacyjnych Fundacji Humanity In Action Polska (zakładka filmy): www.facebook.com/HIAPolska

CZY INTERNET JEST BEZ (JAKICHKOLWIEK) GRANIC?

CO I JAK	POTRZEBNE MATERIAŁY	METODOLOGIA	POTRZEBNY CZAS
WPROWADZENIE		Wprowadź uczniów w tematykę zajęć i wytłumacz im, czym jest przestrzeń online: • miejsce/nie-miejsce bez żadnych ograniczeń terytorialnych i czasowych, która opiera się na interakcjach użytkowników w sieci komputerów, programów, aplikacji, urządzeń mobilnych, najczęściej przy użyciu internetu (ale również połączeń telefonicznych, bluetooth), • lustrzanym odbiciem przestrzeni online jest przestrzeń offline, świat realny, rzeczywisty. Dzieją się w nim momenty, często spełniają te same funkcje (np. komunikujemy się zarówno online jak i offline), jednak realizowane są one na dwóch innych płaszczyznach i za pomocą innych narzędzi.	(7 min)
MODUŁ 1: Granice praw		1. Wyjaśnij uczniom i uczennicom zagadnienie – mimo, że przestrzeń online jest “przeciwieństwem” świata realnego, to obowiązują nas te same zasady zachowań, które nie zmieniają się diametralnie, a bardziej przystosowują się do innych narzędzi. 2. Uczniowie pracują w parach. Każda z osób w parze otrzymuje po jednej karteczce z opisem prawa i nie pokazuje jej drugiej osobie - załącznik nr 1. 3. Poproś pary, by porozmawiały o możliwych granicach tych dwóch praw. Możesz wspomagać uczniów i uczennice pytaniami pomocniczymi: • W jakich sytuacjach w życiu te dwa prawa mogą się spotkać (to znaczy realizacja jednego prawa przez osobę angażuje prawa i wolności innej osoby - wyobraźcie sobie sytuację kiedy uczniowskie prawo do decydowania o szkole spotyka nauczycielski obowiązek realizacji programu nauczania)?	(13 min)

Materiał
pomocniczy
nr 1, str.46-47

CZY INTERNET JEST BEZ (JAKICHKOLWIEK) GRANIC?

MODUŁ 2:

Jakie naruszenia praw spotykamy w Internecie?

Samoprzylepne
kropki

- Które prawo jest wg was silniejsze? Czy istnieją prawa silniejsze od innych?
 - Wyobraź sobie, że korzystasz z prawa maksymalnie np. korzystasz z prawa do odpoczynku w taki sposób, że w ogóle nie chodzisz do szkoły ani nie pracujesz. Jakie trudności mógłbyś napotkać?
4. Osoba prowadząca dziękuje za wspólną dyskusję, zbiera odpowiedzi na temat potencjalnych granic praw na forum. Może to być tylko kilka głosów.
5. Zadaj uczniom pytanie:
- Które prawa według was są najbardziej naruszane w przestrzeni online? Przywoływane przykłady wypisuj na tablicy lub flipcharcie. Podkreśl te związane z mową nienawiści oraz ochroną wizerunku.
- Poproś uczniów, którzy mieli kartki z wolnością od mowy nienawiści i prawem do ochrony wizerunku o wyjaśnienie klasie znaczenia tych praw.
- Zadaj pytanie uczniom i uczennicom o przykłady naruszeń podkreślonych praw (związanych z mową nienawiści i wykorzystaniem wizerunku):
- zbieraj przykłady i zapisuj je na tablicy lub flipcharcie, oddzielnie przykłady dotyczące mowy nienawiści, oddzielnie dot. ochrony wizerunku.
 - Uczniowie otrzymują po cztery samoprzylepne kropki. Poproś uczniów o zagłosowanie na naruszenia – te, które są dla nich najważniejsze w znaczeniu i uważają je za najbardziej szkodliwe - po dwie kropki – głosy na każdą stronę tablicy (dwa głosy na naruszenie o mowie nienawiści, dwie na ochronę wizerunku).
 - Policz głosy - kropki i odczytaj cztery naruszenia (po dwa na każde prawo), które zdobyły najwięcej głosów.

(7 min)

CZY INTERNET JEST BEZ (JAKICHKOLWIEK) GRANIC?

MODUŁ 3:

Jak reagować na naruszenia?

Podziel uczniów na grupy.

Materiał
pomocniczy
nr 2, str. 48-49

Zarejestrowane
konto prowadzą-
cego w aplikacji
Snapchat

(15 min)

1. Poproś uczniów o odliczenie do czterech. Każda cyfra tworzy oddzielną grupę - jedyneki do jedynek, dwójki do dwójek.
2. Każda grupa otrzymuje jedno z czterech, wybranych wcześniej w wyniku głosowania naruszeń wraz z materiałami dodatkowymi - fragmentami artykułów popularnonaukowych z serwisów internetowych (załącznik nr 2), odpowiednio o mowie nienawiści lub o ochronie prywatności.
3. Zadaniem grupy jest zapoznanie się z materiałami oraz zastanowienie się, jak jako młodzież/ich rówieśnicy mogą reagować na wskazane naruszenie.
4. Grupy przygotowują odpowiedź – są 2 warianty do wyboru:
 - **wersja aktywniejsza:**
Zadaniem grupy jest nakręcenie serii 10 snapów po 10 s na temat sposobów reagowania na naruszenie w internecie.
Nagraną snap-relację przesyłają do prowadzącego oraz zapisują na telefonie.
 - **wersja prostsza:**
Zadaniem grupy po dyskusji i wymianie pomysłów jest spisanie ich na kartce flipchart. Następnie stworzenie treści posta na Facebook, który można zamieścić na grupie lub stronie facebookowej szkoły.
Post powinien dotyczyć reagowania przez młodzież na wskazane naruszenie.
5. Przed podsumowaniem poproś jedną osobę z grupy o wyjaśnienie/ odczytanie z materiałów definicji mowy nienawiści i wizerunku.
6. Każda z grup prezentuje efekty swojej pracy.

CZY INTERNET JEST BEZ (JAKICHKOLWIEK) GRANIC?

METODY PRACY:

- praca w grupach,
- głosowanie,
- burza pomysłów.

PRZYDATNE MATERIAŁY:

- kartki flipchart (kartki formatu A1 lub stare plakaty - wykorzystaj tylne strony - można na nich pisać),
- markery,
- masa mocująca / taśma papierowa,
- samoprzylepne kropki.

DO WYDRUKU:

- materiał pomocniczy nr 1 (str. 46-47) oraz nr 2 (str. 48-49),
- formularz ankiety ewaluacyjnej (str. 50).

WIEDZA:

- Uczniowie poznają pojęcia: mowa nienawiści, prawo do ochrony wizerunku, przestrzeń online i offline.

UMIEJĘTNOŚCI:

- Uczniowie nabywają umiejętność reagowania na naruszenia praw i wolności w internecie.

POSTAWA:

- Uczniowie mają świadomość, że prawa i wolności swoje i innych w internecie należy chronić.

CEL SPOTKANIA:

- Uczniowie i uczennice wspólnie wypracowują sposoby reagowania na najpopularniejsze naruszenia praw człowieka w internecie.

ZAGADNIENIA:

internet, prawa człowieka, netykieta, bezpieczeństwo w sieci, mowa nienawiści

CO MOŻE POMÓC W LEKCJI?

Materiały z zakładki Biblioteka ze strony Fundacji Panoptykon – organizacji pozarządowej, której celem jest ochrona podstawowych wolności wobec zagrożeń związanych z rozwojem współczesnych technik nadzoru nad społeczeństwem: www.panoptykon.org

Znajdziesz tu m.in.:

- plakat *W sieci działam z głową!*
- plakat *Co wie o mnie mój telefon?*
- plakat *Perypetie informacji w internecie.*

Materiały społecznych kampanii informacyjnych Fundacji Humanity In Action Polska (zakładka filmy): www.facebook.com/HIAPolska

Materiały ze strony www.mowanienawisci.info (kursy e-learningowe, filmy, scenariusze, raporty, etc.)

CZY INTERNET JEST BEZ (JAKICHKOLWIEK) GRANIC?

CO I JAK	POTRZEBNE MATERIAŁY	METODOLOGIA	POTRZEBNY CZAS
WPROWADZENIE		Przedstaw uczniom i uczennicom temat zajęć i jego cele. Przeprowadź energizer wprowadzający grupę w temat: Połóż na środku sali dowolny przedmiot (może to być książka, smartfon lub krzesło). Poproś uczniów o wstanie z miejsc i swobodne przejście się po sali. Wytlumacz, że przedmiot, który leży na środku to internet i przestrzeń online. Uczniowie powinni stanąć względem przedmiotu odpowiednio do swojego zaangażowania w przestrzeń online - to nie jest pytanie o liczbę spędzonych godzin w internecie, tylko o osobiste zaangażowanie, przywiązanie do świata online. Uczniowie i uczennice rozglądają się po sali, obserwują położenie innych. Po zajęciu miejsc prowadzący prosi chętne osoby o odpowiedź na pytania: • Jak czujecie się w miejscu, które wybraliście? • Dlaczego wybrałeś/aś to miejsce? • Co sądzisz / sądzą o miejscu innych? Krótko podsumuj temat: - odpowiadając na pytanie czym jest przestrzeń online: - miejsce/nie-miejsce bez żadnych ograniczeń terytorialnych i czasowych, które opiera się na interakcjach użytkowników w sieci komputerów, programów, aplikacji, urządzeń mobilnych, najczęściej przy użyciu internetu (ale również połączeń telefonicznych, bluetooth); - lustrzanym odbiciem przestrzeni online jest przestrzeń offline, świat realny, rzeczywisty. Dziejące się w nim momenty, często spełniają te same funkcje (np. komunikujemy się zarówno online jak i offline), jednak realizowane są one na dwóch innych płaszczyznach).	(15 min)

CZY INTERNET JEST BEZ (JAKICHKOLWIEK) GRANIC?

MODUŁ 1:
Granice praw

Praca w parach.

Materiał
pomocniczy
nr 1, str. 46-47**(20 min)**

1. Wyjaśnij uczniom i uczennicom zagadnienie – mimo, że przestrzeń online jest “przeciwieństwem” świata realnego, to obowiązują nas te same zasady zachowań, które nie zmieniają się diametralnie, a bardziej przystosowują się do innych narzędzi.
2. Uczniowie pracują w parach. Każda osoba w parze otrzymuje po jednej karteczce z opisem prawa i nie pokazuje jej drugiej osobie - załącznik nr 1.
3. Poproś pary, by porozmawiały o możliwych granicach tych dwóch praw. Możesz wspomagać uczniów i uczennice pytaniami pomocniczymi:
 - W jakich sytuacjach w życiu te dwa prawa mogą się spotkać (to znaczy realizacja jednego prawa przez osobę angażuje prawa i wolności innej osoby - wyobraźcie sobie sytuację kiedy uczniowskie prawo do decydowania o szkole spotyka nauczycielski obowiązek realizacji programu nauczania)?
 - Które prawo jest wg was silniejsze? Czy istnieją prawa silniejsze od innych?
 - Wyobraź sobie, że korzystasz z prawa maksymalnie np. korzystasz z prawa do odpoczynku w taki sposób, że w ogóle nie chodzisz do szkoły ani nie pracujesz.
Jakie trudności mógłbyś/mogłabyś napotkać?
4. Podziękuj za wspólną dyskusję, zbierz odpowiedzi na temat potencjalnych granic praw na forum. Może to być tylko kilka głosów. Dodatkowo zadaj uczniom pytanie:
 - Które prawa wg was są najbardziej naruszane w przestrzeni online?

Przywoływane przykłady wypisuj na tablicy lub flipcharcie.
Podkreśl te związane z mową nienawiści oraz ochroną wizerunku.

Poproś uczniów, którzy mieli kartki z wolnością od mowy nienawiści i prawem do ochrony wizerunku o wyjaśnienie klasie znaczenia tych praw.

CZY INTERNET JEST BEZ (JAKICHKOLWIEK) GRANIC?

MODUŁ 2:

Jakie naruszenia spotykamy w Internecie?

(15 min)

Samoprzylepne
kropki

1. Zadaj pytanie uczniom i uczennicom o przykłady naruszeń podkreślonych praw (związanych z mową nienawiści i wykorzystaniem wizerunku). Zbierz przykłady i zapisz je na tablicy/ flipcharcie, oddzielnie:
 - dotyczące mowy nienawiści,
 - dotyczące ochrony wizerunku.
2. Uczniowie otrzymują po cztery samoprzylepne kropki. Poproś uczniów o zagłosowania na naruszenia – te, które są dla nich najważniejsze w znaczeniu i uważają je za najbardziej szkodliwe - po 2 kropki – głosy na każdą stronę tablicy (dwa głosy na naruszenie o mowie nienawiści, dwie na ochronę wizerunku).
3. Policz głosy - kropki i odczytaj cztery naruszenia (po dwa na każde prawo), które zdobyły najwięcej głosów.

(25 min)

MODUŁ 3:

Jak reagować na naruszenia?

Podziel uczniów na grupy.

Materiał
pomocniczy
nr 2, str. 48-49

1. Poproś uczniów o odliczenie do czterech. Każda cyfra tworzy oddzielną grupę - „jedynek” do „jedynek”, „dwójki” do „dwójek”.
2. Każda grupa otrzymuje jedno z czterech wybranych wcześniej w wyniku głosowania naruszenie wraz z materiałami dodatkowymi - fragmentami artykułów popularnonaukowych z serwisów internetowych (materiał pomocniczy nr 2) - odpowiednio o mowie nienawiści lub ochronie prywatności.
3. Zadaniem grupy jest zapoznanie się z materiałami oraz zastanowienie się, jak jako młodzież, mogą reagować na wskazane naruszenie.

CZY INTERNET JEST BEZ (JAKICHKOLWIEK) GRANIC?

Zarejestrowane
konto prowadzą-
cego w aplikacji
Snapchat

4. Grupy przygotowują odpowiedź – są 2 warianty do wyboru:

- **wersja aktywniejsza:**

Zadaniem grupy jest nakręcenie serii 10 snapów po 10 s na temat sposobów reagowania na naruszenie w internecie.

Nagraną snap - relację przesyłają do prowadzącego oraz zapisują na telefonie.

- **wersja prostsza:**

Zadaniem grupy po dyskusji i wymianie pomysłów jest spisanie ich na kartce flipchart. Następnie stworzenie treści posta, który można zamieścić na grupie lub stronie facebookowej szkoły. Post powinien dotyczyć reagowania przez młodzież na wskazane naruszenie.

5. Przed podsumowaniem poproś jedną osobę z grupy o wyjaśnienie/ odczytanie z materiałów definicji mowy nienawiści i wizerunku.

6. Każda z grup prezentuje efekty swojej pracy.

Dodatkowo zadaj pytania:

- Jak się czuliście - czy było ciekawie, nudno, za trudno?
- Co było najtrudniejsze/ najłatwiejsze?
- Jak pracowało się Wam w grupie?
- Czy wszyscy członkowie grupy byli aktywni?
- W jaki sposób wybieraliście pomysły na reagowanie na naruszenie?
Czy Waszym zdaniem takie sposoby na reagowanie są realne?
Czy odważylibyście się ich użyć?

- Grupa tworzy ponownie jeden krąg.
Uczniowie rzucają sobie wzajemnie piłkę. Każdy podaje skojarzenie do poprzedniego słowa wypowiedzianego przez osobę, od której otrzymał piłkę. Wszystkie użyte słowa powinny pochodzić z przestrzeń online.

(15 min)

- Narysuj na tablicy balon z tytułem „**Czego nowego dowiedziałem/am się podczas lekcji?**”. Rozdaj uczniom karteczki samoprzylepne post-it. Poproś, aby każdy zapisał na nich jedną informację, a następnie umieścić swoją karteczkę na tablicy.

Opcjonalnie możesz rozdać anonimowe ankiety ewaluacyjne (str. 50).

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal blue lines. A single vertical red line runs down the left side, creating a margin. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1 (zadanie dla par) - część 1

PRAWO DO CZYSTEGO ŚRODOWISKA

Człowiek ma prawo do życia w takim środowisku, które nie narusza jego zdrowia i bezpieczeństwa. Ma prawo do cieszenia się z dobrodziejstw środowiska naturalnego i prawo do zachowania go w stanie niepogorszonego dla następnych pokoleń.

WOLNOŚĆ SŁOWA

Prawo do publicznego wyrażania własnych poglądów. Dotyczy to swobody w wyrażaniu opinii, przywoływania faktów, analizy wypowiedzi innych zarówno w przestrzeni online, jak i offline.

PRAWO DO PRACY

Każdy ma prawo do pracy! Nie oznacza to jednak, że państwo czy firmy powinny zatrudniać wszystkich i wysłuchać wszystkich preferencji co do pracy obywateli i obywaterek. Prawo do pracy oznacza, że państwo tworzy przyjazną atmosferę do rozwoju przedsiębiorczości, przeciwdziała bezrobociu i włącza do rynku pracy osoby z niepełnosprawnościami.

PRAWO DO DOSTĘPU DO DÓBR KULTURY

Kultura jest dla wszystkich! Mamy prawo oglądać obrazy, rzeźby i inne dzieła sztuki znajdujące się w muzeach i galeriach, ponieważ to część naszego narodowego dziedzictwa. Nie oznacza to jednak, że możemy w każdej chwili wejść do archiwum muzeum i zażądać wglądu do wybranej pracy.

WOLNOŚĆ SŁOWA

Prawo do publicznego wyrażania własnych poglądów (wikipedia). Nikt nie może zabraniać nam wygłaszać własnych opinii, o ile ta opinia jest zgodna z prawem (nie narusza praw innych osób, nie namawia do przemocy).

PRAWO DO ZABEZPIECZENIA SOCJALNEGO

Każdy ma prawo do życia na godnym poziomie socjalnym, czyli ma prawo do pomocy od państwa w przypadku choroby czy niezdolności do pracy. Państwo dba o swoją gospodarkę, która generuje dochody, przeznaczane później m.in. na świadczenia socjalne.

WOLNOŚĆ RELIGIJNA

Swoboda wyznawania wybranej religii, bądź niewyznawania żadnej, wykluczając zarówno uprzywilejowanie jak i prześladowania, czy dyskryminację na tym tle (źródło: wikipedia).

PRAWO DO ODPOCZYNKU

Odpoczynek to ważny element naszego rozwoju - wtedy się regenerujemy, nabieramy sił do osiągania kolejnych celów. Dlatego tak ważne jest, że pracownikom, ale również uczniom przysługuje prawo do odpoczynku. Oczywiście wszystko w ludzkich proporcjach.

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Każdy ma prawo chronić swój wizerunek, swoje dane osobowe, poglądy, ale także swoją własność. Prawo do prywatności daje nam gwarancje, że nikt ze znajomych czy rodziny (ale również państwo) nie może wykorzystywać naszych danych i ich upubliczniać.

PRAWO DO OCHRONY SWOJEGO WIZERUNKU

To jak wyglądamy, jak się ubieramy często umożliwia naszą identyfikację - przecież kojarzymy naszych znajomych głównie dlatego, że wiemy jak wyglądają. Wizerunek jest prawnie chroniony - to znaczy, że bez naszej zgody nie można go utrzymywać (np. fotografować), wykorzystywać czy udostępniać.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1 (zadanie dla par) - część 2

WOLNOŚĆ ZGROMADZEŃ

Jedna z podstawowych wolności politycznych jednostki, polegająca na prawie do publicznego i pokojowego gromadzenia się ludzi, umożliwiającą wyrażanie przez nich własnych poglądów oraz wpływanie na procesy społeczne i polityczne (źródło: wikipedia).

WOLNOŚĆ SŁOWA

Prawo do publicznego wyrażania własnych poglądów. Dotyczy to swobody w wyrażaniu opinii, przywoływania faktów, analizy wypowiedzi innych zarówno w przestrzeni online jak i offline.

PRAWO DO SWOBODY PORUSZANIA SIĘ

Jesteśmy wolnymi ludźmi, dlatego możemy przemieszczać się swobodnie. Chodzi nie tylko o wymiar międzynarodowy (możemy poruszać się po krajach Unii Europejskiej), ale również wewnętrzny. W każdej chwili możemy pojechać do innego miasta, przejść się spacerem do parku, bez konieczności legitymowania się czy uzyskiwania specjalnych pozwoleń.

PRAWO DO BEZPIECZEŃSTWA OSOBISTEGO

Mamy prawo czuć się bezpiecznie - organy państwa, ale również ludzie wokół, są zobowiązani do dbania o wspólne bezpieczeństwo. Nie zachowujemy się w taki sposób, który mógłby zagrozić innej osobie lub wpłynąć na jej poczucie bezpieczeństwa.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2 - do wydruku

MOWA NIENAWIŚCI

Mowa nienawiści obejmuje wszelkie formy wypowiedzi, które szerzą, propagują czy usprawiedliwiają nienawiść rasową, ksenofobię, antysemityzm oraz inne formy nienawiści bazujące na nietolerancji m.in.: nietolerancję wyrażającą się w agresywnym nacjonalizmie i etnocentryzmie, dyskryminację i wrogość wobec mniejszości, imigrantów i ludzi o imigranckim pochodzeniu.

Mowę nienawiści (ang. hate speech)

dostępne materiały naukowe definiują jako:

- jeden z przejawów bardziej złożonych zjawisk takich jak nietolerancja, dyskryminacja, rasizm czy ksenofobia;
- jedno z przestępstw z nienawiści (ang. hate crimes) lub wstęp do nich, ich zapowiedź;
- nawoływanie do nienawiści, groźby czy obelgi o motywacji rasistowskiej czy ksenofobicznej, język nienawiści, dyskurs dyskryminacyjny; czasem mowę nienawiści sytuuje się bliżej stereotypów i uprzedzeń, a czasem bliżej działań, w których wyraźny jest akt nawoływania do nienawiści, istotne są intencje sprawcy.

W 2000 roku Rada Europy zwracała uwagę na rozwój mowy nienawiści w Internecie, jej związki z rozwojem mediów społecznościowych. W 2003 roku w protokole dodatkowym Konwencji o cyberprzestępczości nie pojawia się co prawda mowa nienawiści, ale mowa jest za to o „groźbach i zniewagach o podłożu rasistowskim i ksenofobicznym” (racist and xenophobic motivated threat and insult).

Mowa nienawiści — jak przeciwdziałać?

- Reagować na wszelkie przejawy mowy nienawiści i podejmować wczesną interwencję.
- Włączać się w budowanie społecznego zaplecza działań antydyskryminacyjnych (np. w sieci aktywistów) oraz wspierać takie inicjatywy.
- (Współ)tworzyć przestrzeń do budowania poczucia wspólnoty między członkami większości, a grupami mniejszościowymi.
- Odwoływać się do historycznej wielokulturowości Polski, by wspierać otwartość na różnorodność społeczno-kulturową.

Jeśli starczy Wam czasu, możecie wykonać także polecenie dodatkowe: Aby znaleźć konkretne uregulowania prawne w Polsce odnoszące się do przeciwdziałania mowie nienawiści, wejdźcie na stronę internetową www.mowanienawisci.info/sekcja/polskie/ i zapoznajcie się z przynajmniej dwoma odnośnikami.

Źródło: Humanity in Action Poland, mowanienawisci.info

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2 - do wydruku (ciąg dalszy)

PRAWO DO OCHRONY WIZERUNKU

Fragmnty artykułu pochodzą z wpisu “O czym pamiętać publikując zdjęcia z wakacji w sieci?” w serwisie Lookreatywni.

link: <http://lookreatywni.pl/kategorie/prawo-autorskie/wakacyjne-zdjecia-a-ochrona-wizerunku-czyli-o-czym-warto-pamietac/>

Wizerunek to pewne dostrzegalne, fizyczne cechy człowieka tworzące jego wygląd i pozwalające na identyfikację konkretnej osoby wśród innych osób.

Wizerunek zaliczany jest do dóbr osobistych człowieka i – zgodnie z art. 23 kodeksu cywilnego – podlega ochronie niezależnie od tego, czy skutek bezprawnego posłużenia się nim doszło do naruszenia innych dóbr osobistych człowieka, takich jak cześć czy godność, czy też nie.

Każda osoba fizyczna i prawna ma wyłączne prawo decydowania o rozpowszechnianiu jej wizerunku. Rozpowszechnienie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej.

Dlatego publikowanie w sieci zdjęć znajomych, z którymi spędziliśmy wakacje bez ich zgody może wiązać się zarówno z odpowiedzialnością cywilną, jak i karną wynikającą z przepisów prawa.

Co zrobić, aby uchronić się przed przykrymi konsekwencjami?

Uzyskać zgodę na rozpowszechnianie wizerunku od osoby, której zdjęcie chcesz opublikować w sieci. O konieczności uzyskania zgody na rozpowszechnianie wizerunku mówi wyraźnie art. 81 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych: „rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej”.

Zgoda znajomego uchwyconego na zdjęciu, które chcemy zamieścić w sieci nie może być dorozumiana (brak sprzeciwu wcale nie oznacza tutaj „cichej” zgody). Zgoda na wykorzystanie wizerunku musi być wyraźna i jednoznaczna.

Jeśli starczy Wam czasu możecie wykonać także polecenie dodatkowe: Odwiedźcie serwis internetowy [Lookreatywni](http://lookreatywni.pl) za pomocą swoich telefonów i w podlinkowanym wyżej artykule znajdźcie odpowiedź na pytanie, czy wizerunek to tylko zdjęcie twarzy? Odpowiedzi szukajcie w akapicie zatytułowanym “Kiedy dojdzie do naruszenia prawa do wizerunku?”

ANKIETA EWALUACYJNA

Co było najciekawsze w lekcji?

Czy dzięki lekcji dowiedziałeś/aś się czegoś nowego? Czego?

Jakie zagadnienie poruszane na lekcji najbardziej Cię zainteresowało?

Czy miałeś/aś problemy w zrozumieniu jakiejś tematyki (kwestii)?
Jeśli tak, której?

Komentarze/dodatkowe informacje:

O NAS :

Sekretariat ds. Młodzieży
Województwa
Zachodniopomorskiego

Kim jesteśmy?

Biurem, które zajmuje się sprawami młodzieży i polityką młodzieżową na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Co robimy?

Zachęcamy młodych ludzi do aktywnego udziału w życiu obywatelskim lokalnych społeczności.

Pomagamy organizacjom młodzieżowym i nieformalnym grupom młodzieży.

Pomagamy w realizacji pomysłów i wspieramy młodzież w realizowanych działaniach.

Wspieramy rady młodzieży w województwie zachodniopomorskim.

Wspieramy Was informacjami nt. możliwości pozyskiwania funduszy na działania.

Realizujemy międzynarodowe projekty w Szczecinie i województwie, organizujemy projekty z zagranicznymi partnerami.

Realizujemy projekty międzynarodowe w ramach unijnego programu Erasmus+ (wymiany zagraniczne, wolontariat europejski).

Prowadzimy punkty informacyjne europejskich sieci Europe Direct oraz Eurodesk.

Zapraszamy Cię do naszego biura:

Plac Kilińskiego 3

Wejście A, II p.

Pok. 251 oraz 252

www.mlodziej.wzp.pl

@sekretariatdsmłodziezy

Pomorze
Zachodnie

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

www.wzp.pl

<https://www.facebook.com/PomZachodnie>

Sekretariat ds. Młodzieży
Województwa
Zachodniopomorskiego

CEO
CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

